

Психологічні особливості професійної самооцінки педагога

**Самозвіт з виконання
магістерської роботи
студентки групи ПВШ 2019-д
спеціальність 053 Психологія
Лозовської Світлани Володимирівни**

**Науковий керівник – Браніцька Тетяна Ромуальдівна,
доктор педагогічних наук, завідувач кафедри психолого-
педагогічної освіти та соціальних наук**

КВНЗ «Вінницька академія безперервної освіти»

Під самооцінкою сучасна психологічна наука розуміє складне особистісне утворення і відноситься до головних особливостей особистості, доказ нашої відповідності життя і її вимог. Тобто, впевненості в своїй здатності думати, приймати основні життєві виклики, переконання на своє право на щастя і успіх, відчуття того, що ми заслуговуємо

Самооцінка пов'язана з однією із центральних потреб людини – потребою в самоствердженні, із прагненням людини знайти своє місце в житті, ствердити себе як члена суспільства в очах навколишніх і у своїх власних.

Об'єкт дослідження:
професійна самооцінка
особистості педагога

Предмет дослідження:
психологічні особливості
самооцінки особистості педагога
як психологічної детермінанти
професійної діяльності

Мета дослідження теоретично обґрунтувати й експериментально дослідити вплив самооцінки на професійну діяльність педагога, розробити розвивально-корекційну програму психологічного супроводу підвищення самооцінки.

Гіпотеза: припускаємо, що існує взаємозв'язок між рівнем самооцінки і рівнем домагань особистості; особливості впливу самооцінки на професійну успішність особистості проявляються у комплексі індивідуальних, особистісних та суб'єктивних якостей конкретної людини, а також є фактором їх поведінки, який дозволяє ефективно прогнозувати успішність професійної діяльності.

Завдання:

- 1) визначити науково-теоретичні підходи до вивчення проблеми самооцінки та успішності особистості;**
- 2) уточнити сутність поняття “самооцінка”, “рівень домагань”, “успішність” та виявити психологічні особливості їх становлення у професійній діяльності;**
- 3) обґрунтувати підбір тестових методик, які дозволяють вивчити взаємозв'язок рівня самооцінки й рівня домагань з врахуванням індивідуально-психологічних й поведінкових особливостей педагога;**
- 4) емпірично дослідити успішність особистості як результат високої самооцінки та мотивації;**
- 5) розробити розвивально-корекційну програму поліпшення самооцінки.**

Методи дослідження:

- 1. ТЕОРЕТИЧНІ (ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ, СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ І НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ З ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ);**
- 2. ЕМПІРИЧНІ (ЦІЛЕСПРЯМОВАНЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ, ПСИХОДІАГНОСТИЧНЕ ТЕСТУВАННЯ, ІНДИВІДУАЛЬНІ ТА ГРУПОВІ БЕСІДИ, КОНСТАТУВАЛЬНИЙ ТА ФОРМУВАЛЬНИЙ ЕКСПЕРИМЕНТИ);**
- 3. МАТЕМАТИЧНОЇ СТАТИСТИКИ (ЗГЛАДЖУВАННЯ ГЕНЕРАЛЬНОЇ ТЕНДЕНЦІЇ, ХАРАКТЕРИСТИКА ВАРІАЦІЙНИХ РЯДІВ ЗА ТЕМПОМ ПРИРОСТУ ЗНАЧЕНЬ, ОЦІНКА ГЕНЕРАЛЬНИХ СЕРЕДНІХ АРИФМЕТИЧНИХ, ПОРІВНЯННЯ ВИБІРОК ЗА Т - КРИТЕРІЄМ СТЬЮДЕНТА, МЕТОДИ КОМП'ЮТЕРНОЇ ОБРОБКИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ ДАНИХ (ПРОГРАМА STATISTICA) ТА ЯКІСНОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ).**

Методики дослідження:

Відповідно до мети дослідження був використаний психодіагностичний інструментарій:

- **Багатофакторний опитувальник особистості Р. Кеттела;**
- **Проективна методика EOF для виявлення бачення свого місця у суспільстві;**
- **Авторська анкета;**
- **Тест-опитувальник для виміру мотивації досягнення А. Мехрабіана;**
- **Моторний тест Шварцландера по дослідженню самооцінки рівня домагань.**

Самооцінка – це оцінка особистістю самої себе, своїх можливостей, здібностей, якостей та свого місця серед інших людей. Як вітчизняні, так і зарубіжні психологи, самооцінку відносять до центрального утворення особистості, до її ядра. Самооцінка в значній мірі визначає соціальну адаптацію особистості, є регулятором поведінки й діяльності. **Самооцінка** – це компонент самосвідомості, має рефлексивну природу, включає в себе такі елементи як: образ «Я - реального», «Я - ідеального», результат зіставлення цих образів і самовідношення до результату зіставлення. Самооцінка є рефлексивним компонентом самосвідомості, виконуючим регулюючу функцію; вона є ставленням особистості до результатів зіставлення своїх образів реального і ідеального «Я».

Результати діагностики самооцінки досліджуваних

Групи		Рівні самооцінки						
		Неадекватно низькі	Низькі	Нижче середнього	Середній	Вище середнього	Високий	Неадекватно високий
I	Ч	0	0	0	5	3	5	0
	Ж	0	0	0	4	2	1	0
II	Ч	0	6	0	0	0	0	4
	Ж	2	4	4	0	0	0	0
III	Ч	0	0	1	4	2	0	0
	Ж	2	1	3	7	0	0	0

Проведене тестування показало, що серед чоловіків першої групи (успішних) 38.5% мають середній рівень самооцінки, досліджувані правильно співвідносять свої можливості і здібності, досить критично ставляться до себе, 23% вище середнього, досліджувані ставлять перед собою цілі і щосили намагаються їх досягти і 38.5% високий, у досліджуваного виникає неправильне уявлення про себе, ідеалізований образ своїх можливостей, своєї цінності для оточуючих.

Результати тестування самооцінки жінок

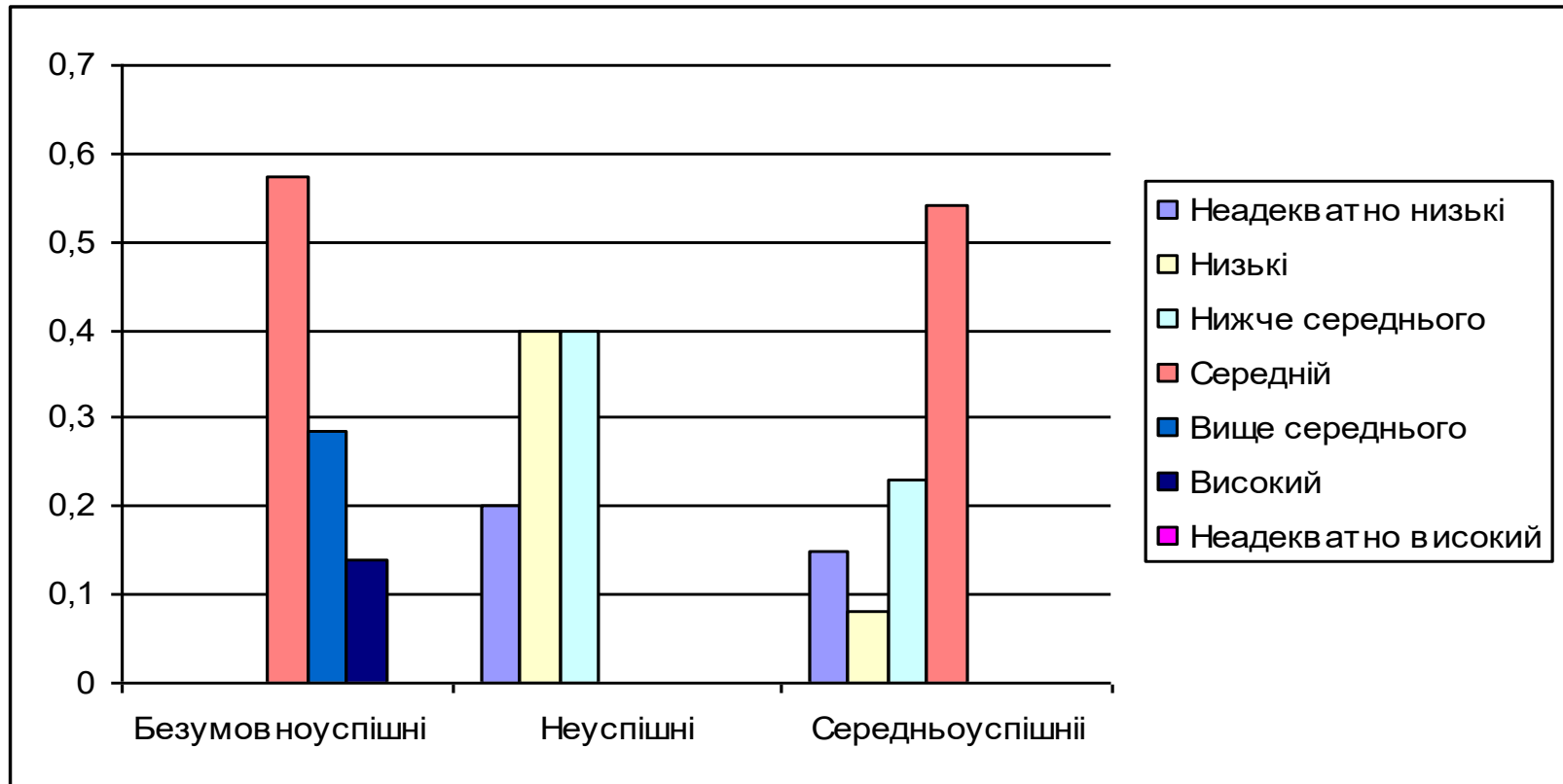

Рис. 2.1. Результати тестування самооцінки жінок (у %)

Результати чоловіків тестування на самооцінку

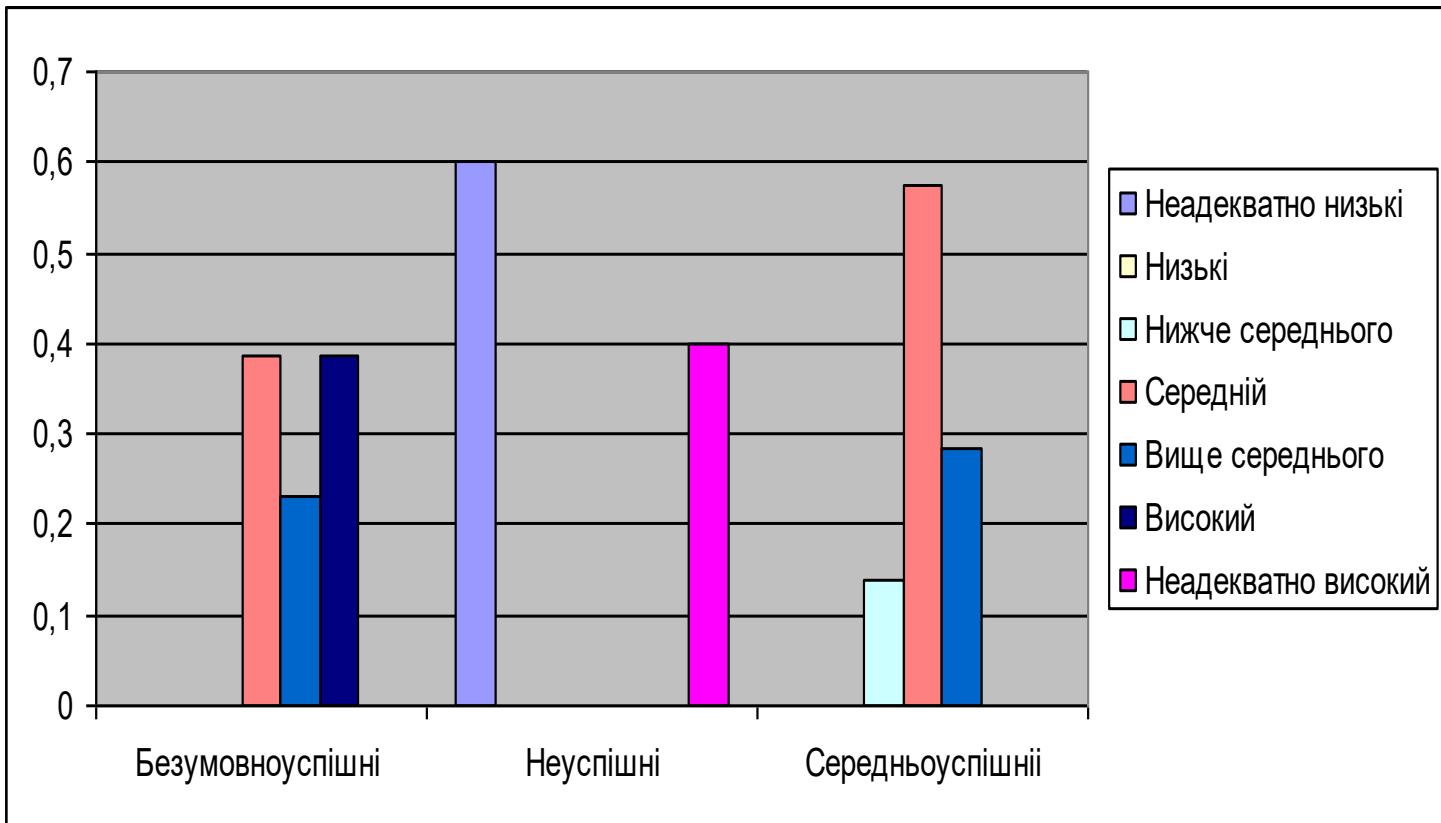

Рис. 2.2 Результати тестування самооцінки у чоловіків (у %)

Результати діагностики рівня домагань представлені у вигляді діаграм.

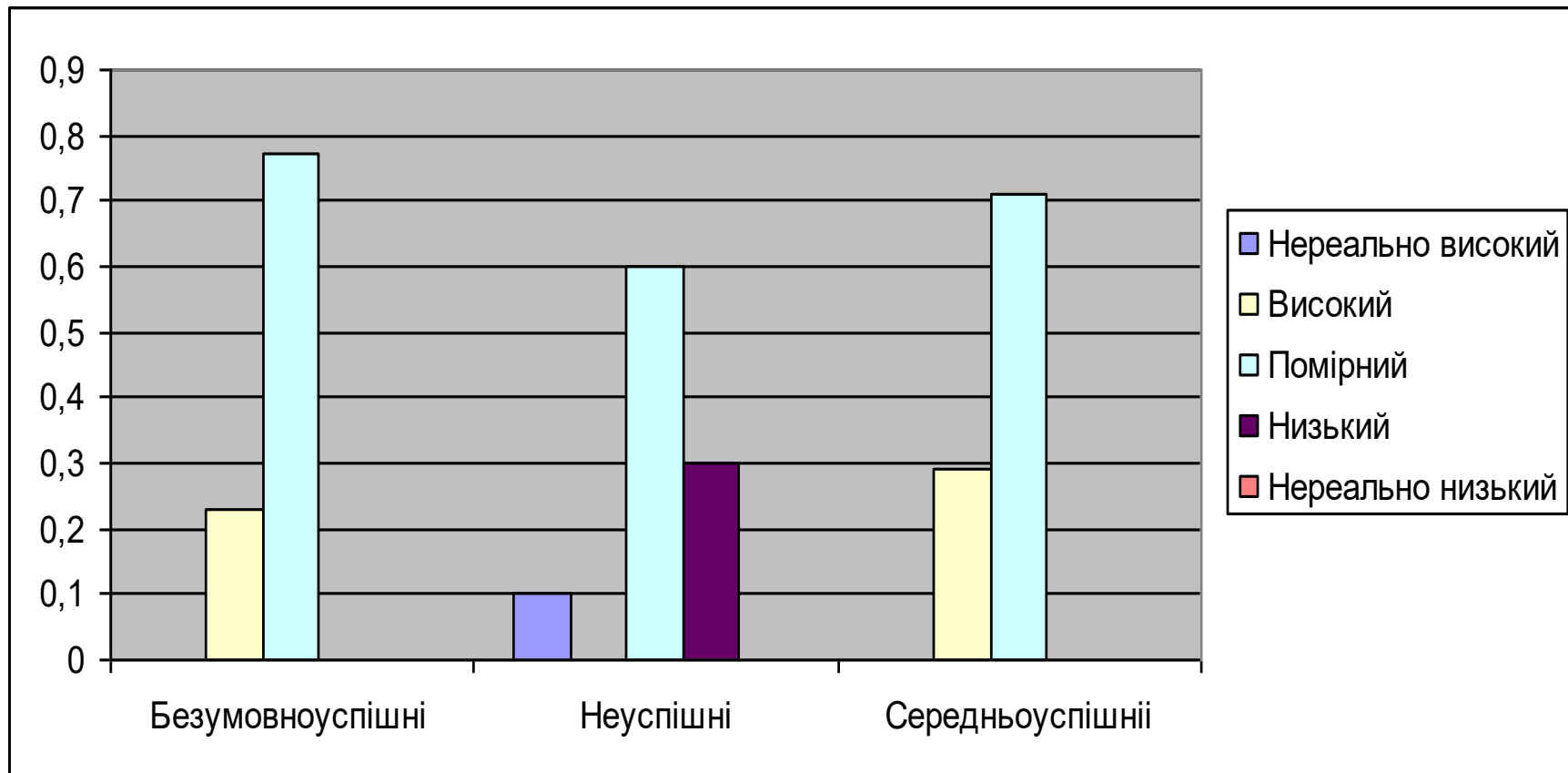

Рис. 2.3. Результати діагностики рівня домагань у чоловіків (у %)

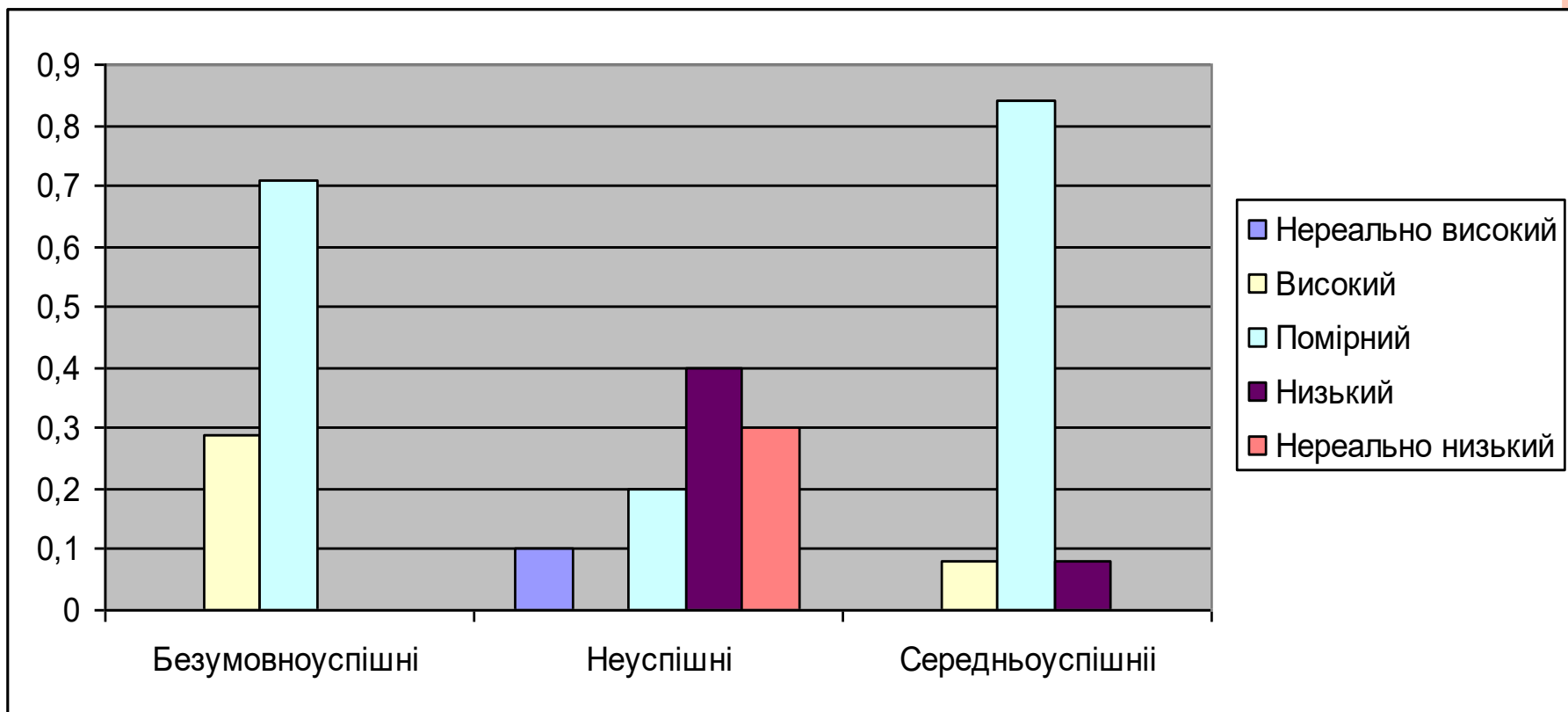

Рис. 2.4. Результати діагностики рівня домагань у жінок (у %)

Результати діагностики чоловіків та жінок по методиці Р. Кеттела

Фактор	Група I		Група II		Група III	
	Ч	Ж	Ч	Ж	Ч	Ж
А-Товариськість	92%	71%	70%	80%	71%	69%
В (інтелект) - Конкретність	85%	71%	50%	90%	14%	23%
С-емоції, нестійкість	15%	29%	30%	40%	14%	15%
Е-Підпорядкованість	8%	29%	70%	70%	43%	38,5%
Ф-Стриманість	8%	14%	80%	90%	86%	77%
Г-схильність почуттям	8%	14%	80%	70%	14%	23%
Р-нерішучість	8%	14%	90%	70%	14%	15%
І-жорсткість	61,5%	14%	20%	30%	14%	15%
Л-довірливість	69%	57%	70%	50%	57%	61,5%
М-практичність	61,5%	71%	20%	20%	29%	15%
Н-прямолинійність	31%	14%	20%	20%	29%	23%
О-впевненість в собі	92%	86%	20%	20%	14%	23%
Q1-консерватизм	85%	57%	20%	20%	14%	15%
Q2-конформізм	31%	14%	80%	80%	86%	69%
Q3-низький самоконтроль	15%	29%	80%	70%	86%	15%
Q4-розслабленість	31%	14%	80%	80%	57%	54%
MD-адекватність	69%	86%	20%	20%	14%	38,5%

**Результати діагностики за проективною методикою EOF
(призначена для оцінки бачення людиною свого місця в суспільстві)**

Тип ставлення до свого місця в суспільстві	Групи		
	I Безумовно успішні	II Неуспішні	III Середньо успішні
маргінал	0%	1 людина 5%	3 людини 15%
нероба	0%	4 людини 20%	5 чоловік 25%
Ледачий керівник	1 людина 5%	2 людини 10%	2 людини 10%
експлуататор	8 чоловік 40%	0%	1 людина 5%
працівник	2 людини 10%	0%	4 людини 20%
Гармонійна особистість	1 людина 5%	1 людина 5%	4 людини 20%
бізнесмен	7 чоловік 35%	0%	0%
трудяга	1 людина 5%	12 чоловік 60%	1 людина 5%

Етап формувального експерименту

Тренінг розвитку самооцінки та успіху в житті

Вибірку формувального етапу психологічного експерименту склали 60 осіб.

Ефективність психологічного тренінгу вимірювалась нами в експериментальному та післяекспериментальному тестуванні за допомогою стандартизованих психодіагностичних методик.

Динаміка особистісних змін тренінгової групи, %

Методика	Досліджувані	Дослідження					
		Доекспериментальне					Після-експериментальне
		Знижена	Дуже знижена	Адекватна	Завищена	Дуже завищена	Адекватна
Рівень самооцінки	Викладачі початківці	52	4	36	-	-	80
	Викладачі зі стажем роботи більше 10 років	-	-	56	37	7	78

ПРАКТИЧНА ЗНАЧУЩІСТЬ РОБОТИ:

ПОЛЯГАЄ У ТОМУ, ЩО СИСТЕМАТИЗОВАНІ ДІАГНОСТИЧНІ МЕТОДИКИ ВИЗНАЧЕННЯ САМООЦІНКИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТА РОЗРОБЛЕНА РОЗВИВАЛЬНО-КОРЕКЦІЙНА ПРОГРАМА ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ КОРЕКЦІЇ САМООЦІНКИ ТА ФОРМУВАННЯ РЕАЛІСТИЧНОГО РІВНЯ ДОМАГАНЬ ОСОБИСТОСТІ; АПРОБОВАНИЙ ЗМІСТ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ТА ГРУПОВОЇ КОНСУЛЬТАЦІЇ, ТРЕНІНГ «ДОСЯГНЕННЯ УСПІХУ», ЯКІ МОЖУТЬ ВИКОРИСТОВУВАТИСЯ ПРАКТИЧНИМИ ПСИХОЛОГАМИ В РОБОТІ З СТУДЕНТАМИ. РЕЗУЛЬТАТИ ТА ВИСНОВКИ ДОСЛІДЖЕННЯ МОЖУТЬ ДОПОВНИТИ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ».

